

DOI: 10.61718/sgv59.02
УДК 354

Шевченко Інна Юріївна
Доктор економічних наук, професор
ORCID: 0000-0003-0758-9244
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Васильченко Михайло Сергійович
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ НА ПЕРІОД ДО 2023 РОКУ

Анотація. У статті проаналізовано ефективність Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року щодо виконання завдань: зниження рівня соціального ризику; зниження рівня транспортного ризику; зменшення рівня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод. Зроблено умовний висновок про ефективність вказаної державної програми щодо виконання завдань зі зниження рівнів соціального та транспортного ризиків. Проте невирішеність завдання щодо зменшення рівня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод актуалізує необхідність розроблення нової державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні. Ключові слова: державна програма, безпека дорожнього руху, дорожньо-транспортна пригода.

Згідно статистики Всесвітньої організації охорони здоров'я щороку в дорожньо-транспортних пригодах гине 1,25 млн людей [1], що в перерахунку на час становить кожні 24 секунди [2].

Нині дорожньо-транспортні пригоди закривають першу десятку у рейтингу причин смерті людей: в дорожньо-транспортних пригодах гине більше людей, ніж помирає від цирозу печінки, хвороб нирок, СНІДу, передчасних пологів, підвищеного тиску, раку печінки, самогубств тощо [3].

При цьому, як свідчить статистика Всесвітньої організації охорони здоров'я, 94% дорожньо-транспортних пригод стається з вини учасників дорожнього руху, зокрема їх неухважності та нехтування приписами правил дорожнього руху [1], що породжує необхідність комплексного підходу до забезпечення безпеки дорожнього руху та, тим самим, зменшення кількості та тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод як потужного соціально-економічного деструктора [4].

21 грудня 2020 року Постановою Кабінету Міністрів України № 1287 було затверджено Державну програму підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року, метою якою було зниження в Україні рівня аварійності та ступеня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод, насамперед соціально-економічних, відповідно до цілей, визначених Стратегією підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2024 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2020 року № 1360, зокрема щодо зниження на 30 відсотків рівня смертності внаслідок дорожньо-транспортних пригод та зменшення соціально-економічних втрат від дорожньо-транспортного травматизму, а також запровадження ефективної системи управління безпекою дорожнього руху для забезпечення захисту життя та здоров'я населення, створення безпечних і комфортних умов руху транспортних засобів, пішоходів та інших учасників дорожнього руху на вулично-дорожній мережі [5].

Даний програмний документ передбачав наступні кількісні індикатори ефективності (очікувані результати) (табл. 1).

Таблиця 1

Очікувані результати виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року [5]

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Значення показника		
		2021 р.	2022 р.	2023 р.
1. Зниження рівня соціального ризику	кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. населення	11,3	10,1	8,8
	кількість травмованих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. населення	119,3	106,1	92,8

2. Зниження рівня транспортного ризику	кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. транспортних засобів	34,1	30,3	26,5
3. Зменшення рівня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод	кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 постраждалих	7,8	6,9	6,1
	кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 дорожньо-транспортних пригод	3,1	2,7	2,4
	кількість травмованих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 дорожньо-транспортних пригод	31,9	28,4	24,9

Оскільки період реалізації зазначеної державної програми завершено, то доцільно оцінити її ефективність через порівняння очікуваних результатів виконання Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року з реальними статистичними даними щодо дорожньо-транспортних пригод в Україні у період 2021-2023 рр.

У якості інформаційної бази оберемо архівні статистичні дані Патрульної поліції України, Державної служби статистики України та ін., наявні у відкритому доступі.

Слід зазначити, що починаючи з 2022 року переважна більшість статистичних даних не оновлювалася Державною службою статистики України, тому інформація про чисельність населення за 2022-2023 рр. відсутня.

Також відсутня у відкритому доступі інформація щодо кількості зареєстрованих транспортних засобів, яка до 2022 р. надавалася Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ України виключно за запитом громадян: відповідно, такий запит був задоволений тільки за 2021 р., тоді як аналогічний запит за 2022 р. було відхилено Міністерством внутрішніх справ України з аргументацією про відсутність такої інформації [6].

Табл. 2 містить вихідні дані для здійснення розрахунків ключових індикаторів ефективності Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року.

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунку ключових індикаторів ефективності Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року

Показники	Значення показників за роками		
	2021	2022 [10]	2023 [11]
Кількість дорожньо-транспортних пригод	24521 [7]	18628	23642
Кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод, осіб	3238 [7]	2791	3053
Кількість травмованих внаслідок дорожньо-транспортних пригод, осіб	29738 [7]	23145	29502
Чисельність населення, тис. осіб	41418,7 [8]	н/д	н/д
Кількість зареєстрованих транспортних засобів	13468287 [9]	н/д	н/д

Джерело: сформовано авторами за даними [7-11]; н/д – немає даних.

Таблиця 3 містить результати розрахунків окремих ключових індикаторів ефективності Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року.

Таблиця 3

Ефективність Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року

Показники	2021 р.		2022 р.		2023 р.	
	план	факт	план	факт	план	факт
Кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. населення	11,3	7,8	10,1	н/д	8,8	н/д
Кількість травмованих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. населення	119,3	71,8	106,1	н/д	92,8	н/д
Кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 тис. транспортних засобів	34,1	24,0	30,3	н/д	26,5	н/д
Кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 постраждалих	7,8	9,8	6,9	10,8	6,1	9,4

Кількість загиблих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 дорожньо-транспортних пригод	3,1	13,2	2,7	14,9	2,4	12,9
Кількість травмованих внаслідок дорожньо-транспортних пригод на 100 дорожньо-транспортних пригод	31,9	121,3	28,4	124,4	24,9	124,8

Джерело: розроблено авторами; н/д – немає даних.

На підставі даних табл. 2-3 можна зробити умовний висновок про ефективність Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року в частині виконання завдань «зниження рівня соціального ризику» та «зниження рівня транспортного ризику». На жаль, попри позитивну тенденцію значень ключових індикаторів досягнення даних завдань у 2022 р., вже у 2023 р. відбулося зростання значень даних показників до рівня, що близький до значень 2021 р.

В той же час реалізація Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року не вирішила завдання зменшення рівня тяжкості наслідків дорожньо-транспортних пригод: фактичні значення кількості загиблих і травмованих у розрахунку на 100 дорожньо-транспортних пригод подекуди у рази перевищують планові програмні показники. Отримані дані актуалізують необхідність розроблення нової державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні.

Джерела.

- 8 малоознайомих фактів про дорожній рух. URL: <https://autogid.pro/theory/8-maloznajomyh-faktiv-pro-dorozhnij-ruh/>
- Кожні 24 секунди внаслідок ДТП в світі гине одна людина. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/news/kazhdye-24-sekundy-mire-pogibaet-odin-chelovek-1544189643.html>
- Топ-20 причин смерті від початку 2020 року. URL: <https://texty.org.ua/fragments/100592/dlya-optymizmu-top-20-prychyn-smerti-vid-pochatku-2020-roku-infografika/>
- Шевченко І.Ю., Васильченко М.С. Тенденції та закономірності дорожньо-транспортних пригод в Україні як соціально-економічного деструктора. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету*. 2023. № 30. С. 58-71. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2023.30.58>
- Про затвердження Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2020 року № 1287. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1287-n>
- Статистика кількості зареєстрованих транспортних засобів 2022: Запит. URL: https://dostup.org.ua/request/statistika_kilkosti_zarieiestrov_4
- Статистика ДТП в Україні за 2021 рік. *Патрульна поліція України*. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/12.2021.xlsx>
- Населення (1990-2021). Річні дані. *Державна служба статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2022/ds/nas_rik/nas_90-2021.xlsx
- Статистика кількості зареєстрованих транспортних засобів по регіонах: Запит. URL: https://dostup.org.ua/request/statistika_kilkosti_zarieiestrov
- Статистика ДТП в Україні за 2022 рік. *Патрульна поліція України*. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/12.2022.xlsx>
- Статистика ДТП в Україні за 2023 рік. *Патрульна поліція України*. URL: <https://patrolpolice.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/12.2023.xlsx>

Гончаров Василь Омелянович
 Заслужений художник України
 ORCID: 0009-0002-4705-1983
 Міжнародний гуманітарний університет

ПРОЄКТНА ГРАФІКА У ФОРМУВАННІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ДО РОБОТИ В СУЧАСНОМУ КРЕАТИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Проектна графіка постає як системний інструмент концептуалізації та візуалізації ідей на всіх стадіях дизайн-процесу – від передпроектних досліджень до презентації результату. Її сутність полягає у створенні схем, моделей, карт, ідеограм і візуальних сценаріїв, що переводять абстракції у керовані рішення. У сучасних курсах вона виконує пропедевтичну функцію: допомагає студентам опанувати візуальну мову, логіку композиції, типи зображень і мисленнєві операції, необхідні для переходу до складніших мультимодальних і цифрових завдань. Це тлумачення підтримують українські дослідники, які описують проектну графіку як ядро змісту підготовки та механізм інтеграції теорії і практики [1, 2].

Векторна графіка і комп'ютерне проектування сьогодні формують технічний хребет проектною графіки. Векторні моделі забезпечують масштабованість, параметричність і повторюваність – риси, без яких неможлива дизайн-робота з адаптивними айдентиками, змінними шрифтами та дизайн-системами. Практика динамічної айдентики в українських проєктах демонструє, як алгоритмічно-правильні векторні структури стають носіями наративу бренду, а режими анімації й варіативності працюють як комунікаційні механізми [3].

Поєднання проектною графіки з методами комп'ютерного проектування (CAD/CAID), алгоритмічною типографією та генеративними підходами змінює профіль навичок студента: окрім композиційної культури, потрібні фреймворки для аналізу даних, логіка побудови систем і елементарна алгоритмічна грамотність. Доказова база з міжнародних досліджень підтверджує, що інтеграція дизайн-мислення і міждисциплінарних курсів підвищує здатність студентів будувати зв'язки між предметними галузями та розв'язувати «відкриті» проблеми у командах [8,9].